

Bijzonder vader-zoonproject

BOEIER UILTJE

UILTJE WERD EIGENHANDIG GEBOUWD DOOR HARMEN EN EVERT-JAN TIMMERMAN. ALLES DEDEN ZE ZELF, VAN HET UITZOEKEN VAN DE BOMEN TOT HET SMEDEN VAN HET BESLAG. NA 17 JAAR ARBEID GING UILTJE ONLANGS TE WATER. HELAAS WAS EVERT-JAN DAAR NIET MEER BIJ.

Het schip kreeg de koosnaam van moeder Alie.

Harmen Timmerman glimt van trots op de steiger van jachthaven De Wanepes aan de Kleine Belterwijde bij Giethoorn. Hij spreekt met passie over zijn *Uiltje*, de boeier die hij samen met zijn vader gebouwd heeft en waar hij sinds kort mee vaart. Wat voorzichtig nog, omdat hij van huis uit geen platbodemezeiler is en nog maar weinig ervaring heeft met de vaareigenschappen van zijn schitterende klassieker. Of het bouwen van een boeier dan een logische keus was, vragen we hem. Harmen Timmerman: "Een boeier vonden mijn vader en ik gewoon het allermooiste scheepstype. We vonden het bovendien bijzonder dat de boeier als een van de eerste platbodems in de negentiende eeuw al speciaal voor de recreatie werd gemaakt. Omdat het schip zo mooi, snel en met een kleine bemanning te zeilen is, iets dat ons ook erg aansprak. In april ging onze boeier na zeventien jaar bouwen eindelijk te water. Zo jammer dat mijn vader dit niet meer mee heeft mogen maken! Nu begint er voor mij een nieuwe fase; het goed leren varen met dit schip. Eerst op de Beulakerwijde, daarna op de Nederlandse binnenwateren. En in de toekomst wil ik met *Uiltje* ook de Waddenzee gaan verkennen."

In de genen

Al vroeg werd duidelijk dat Harmen, jongste zoon van orgelbouwer en -restaurateur Evert-Jan, net als zijn vader, over twee rechterhanden beschikt. Als kind is Harmen al verwoed bezig met het maken van dingen. Toen de familie Timmerman bijvoorbeeld een sjoelbak wilde, bouwde hij die als 11-jarige gewoon zelf. Niet veel later gevolgd door enkele stoelen toen daar in huize Timmerman behoefte aan bleek. Zeilen deed het gezin in de vakanties, met huurboten en later een eigen houten Schakel. Aan bootjes bouwen deed Harmen in zijn jeugd echter niet. Hij richtte zich meer op het vervaardigen van praktische zaken.

Altijd even doelgericht als eigenwijs. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Harmen uitgroeide tot een zelfstandig opererend manager en opzichter in de bouw. Zijn kijk op wat goed vervaardigd wordt en wat niet, maakt hem zeer gewild in die wereld. Toch bleek ook zelf de handen uit de mouwen steken en iets moois maken wel steeds zijn voorkeur houden. Ook zeilen hield zijn interesse en zo ontstond eind jaren negentig het plan om een bijzonder eigen zeilschip te gaan bouwen. Vader Evert-Jan bleek direct enthousiast. Met nog één jaar voor zijn pensioen zag hij het als een schitterend project voor de invulling van zijn toekomstige zee aan vrije tijd. Moeder Alie, Evert-Jans vrouw, vond het allemaal best. Als blijk van waardering hiervoor werd direct besloten dat het scheepje haar naam zou krijgen; *Uiltje*, want zo wordt haar naam in familiekring gebedigd.

Bewerkelijk ontwerp

Dat een klassiek Nederlands platbodemontwerp de voorkeur van vader en zoon zou krijgen, was eigenlijk meteen een uitgemaakte zaak. Een boeier bleek bovendien niet alleen favoriet vanwege haar prachtige lijn en goede vaareigenschappen, maar ook vanwege de uitdaging die het scheepstype vormt. Een kolfje naar de hand van de 'Timmermannen'. Harmen: "Van voren en van achteren zijn de planken van de huid 'opgeboeid' en naar boven toe kromgebogen. Hierdoor ontstaat een mooie zeeg, die je verkrijgt door de gangen te verhitten en krom te buigen. Zelfs voor ervaren bouwers is dit een lastig karwei. Dus dat vonden we mooi. Kijken, buigen, schaven, en dat eindeloos totdat je de juiste lijn te pakken hebt."

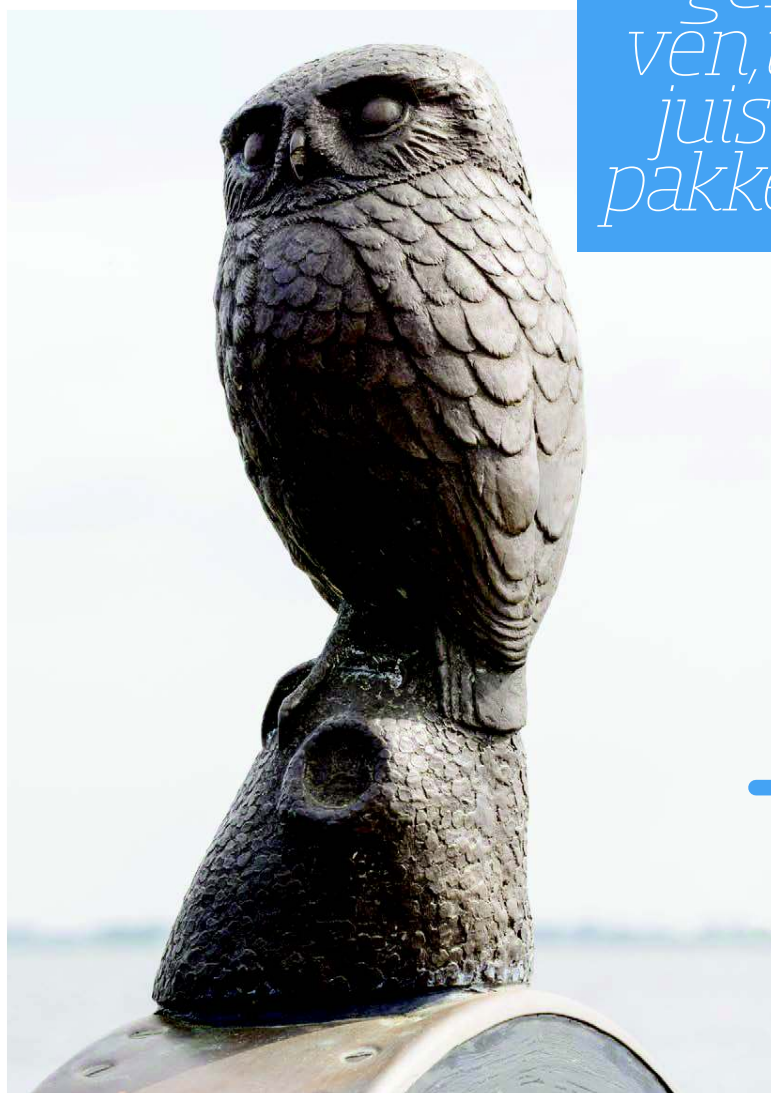
In het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen ligt een prachtige boeier, de *Sperwer*. Deze is in 1886 gebouwd door de befaamde Friese bouwer Eeltje Holtrop van der Zee. Bij hoge uitzondering mochten vader en zoon Timmerman de *Sperwer* van binnen en van buiten inspecteren en opmeten. Ook kregen ze toestemming om in het archief te speuren naar waar nog oude tekeningen van dit schip te vinden waren. Maar de *Sperwer* één op één namaken wilden de Timmermannen niet. De *Sperwer* is met haar 8,64 meter te groot, vonden ze. De maten werden daarom op schaal verkleind, zodat de totale lengte van *Uiltje* 7,5

Uiltje is door Harmen met een kleine bemanning te varen, bijvoorbeeld met zijn zus Marlies.

"Eindeloos kijken, buigen, schaven, tot je de juiste lijn te pakken hebt"

De roerversiering is een van de weinige niet zelfgemaakte onderdelen op de boot.

UILTJE

Lengte over de stevens	7,50 meter
Breedte berghout	2,87 meter
Diepgang	0,50 meter
Masthoogte vanaf water	11,00 meter
Oppervlakte grootzeil	27,5 m ²
Oppervlakte fok	13,5 m ²

A large wooden boat with a white sail is shown on the water. The boat is made of light-colored wood and has a large white sail with vertical stripes. Two people are visible on the deck. The background shows a clear sky and a distant shoreline.

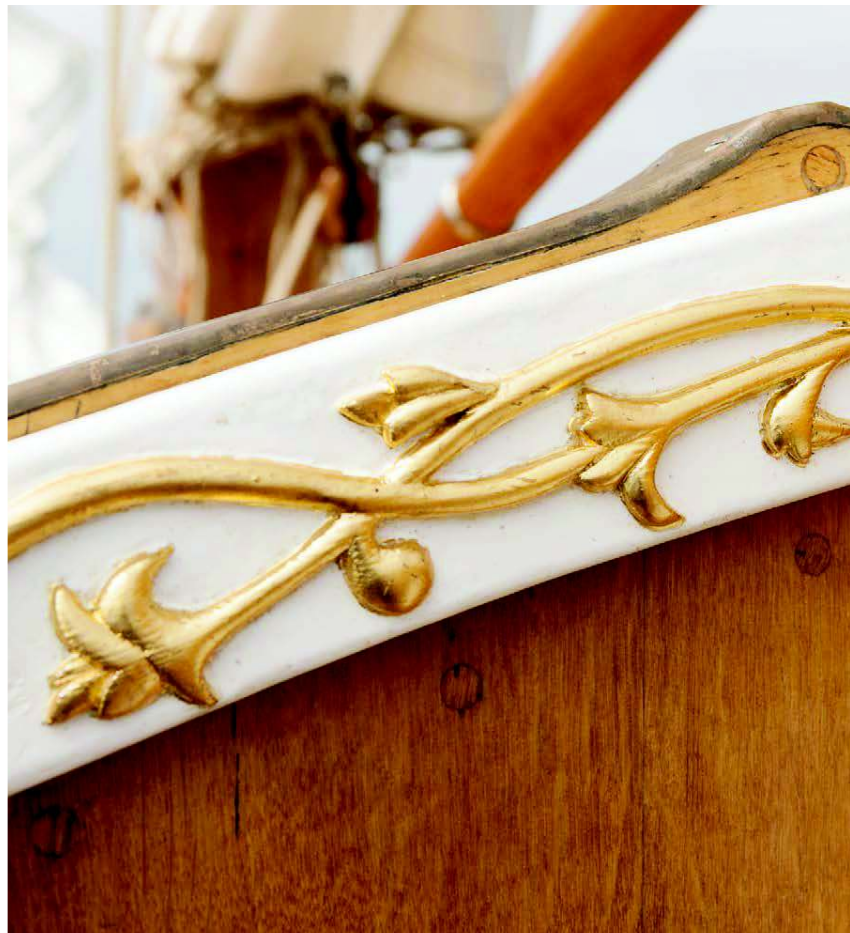
“De te kappen bomen zochten we zelf uit, in het Laarbos bij Ommen”

meter wordt. Groot genoeg volgens vader en zoon.

Na het tekenen en rekenen kon het echte werk beginnen. In 2000 werd een ‘werf’ opgezet in de tuin van Evert-Jan en Alie in Ommen. Ze bouwden een loods van oude bouwmaterialen met een lengte van acht meter, zes meter breed en vijf meter hoog. De gemeente deed gelukkig, net als de naamgeefster van het te bouwen scheepje, niet moeilijk. Als hout voor de boot werd Nederlands eiken gekozen. Dit was tenslotte ook de keus geweest van alle boeierbouwers voor hen. Om er helemaal zeker van te zijn dat ze het beste hout zouden krijgen, zochten ze zelf de te kappen bomen uit in het Laarbos bij Ommen. Die werden ter plekke gezaagd tot planken in de verschillende benodigde diktes. Het hout voor de gangen moest vervolgens een aantal jaren op natuurlijke wijze gedroogd worden waarna het pas geschikt was om te verwerken. Het schip werd uiteindelijk verlijmd en behandeld met een epoxy-systeem. De mast en overige rondhouten werden gemaakt van lariks. Ook die schaaften en schuurden vader en zoon zelf.

Wollen deken en plaatstaal

Eind 2001 werd de kiel gelegd. Om er zeker van te zijn dat de vorm strookte, werkten vader en zoon met hulpspanen. De voor- en achtersteven werden daarna op de kiel gezet. In de stevens maakten ze sponningen voor de gangen. Het gat voor de schroefaskoker werd aangebracht in de scheg en achtersteven. Harmen: “Om de gangen pas te maken moesten deze gebogen worden. Dat deden we op de traditionele manier. De planken werden verhit door middel van branden en daarbij onder spanning gezet. Het hout beschermden we met een wollen deken en een stuk plaatstaal om te voorkomen dat de plank aan één kant verbrandt en donker wordt. Toen het vochtgehalte van het hout lager was dan twaalf procent, konden we het in de epoxy zetten. Daarbij kregen we te maken met een forse tegenslag: nadat het dek in een tweede epoxylaag gezet was, bleek deze de volgende ochtend helemaal wit uitgeslagen. Een te hoog vochtgehalte in de loods bleek de boosdoener. De hele epoxylaag moest er toen weer afgekrabd worden. Dan moet je jezelf wel weer even motiveren hoor, want je bent zomaar vele uren werk kwijt.”

"Dankzij dat portret in teakhout 'vaart' mijn vader als-nog mee"

De SSRP bleek onder de indruk van het meesterschap dat uit het schip spreekt.

Zelfs de roestvast stalen zwaardstelbouten maakten de Timmermannen zelf.

Alles 'Home-made'

Elk detail werd door de Timmermannen zelf uitgedacht en gemaakt. Van de mastwortel tot het houtsnijwerk en het in bladgoud zetten daarvan. Zelfs de roestvast stalen helmstok, boegspriet en het zwaard en lummelbeslag zijn 'home-made'. Harmen en zijn vader kochten daartoe tweedehands benodigdheden en leerden zichzelf het smeden aan, met prachtig resultaat. Begin 2015 kreeg vader Evert-Jan ineens last van ernstige hartproblemen. Harmen: "Hij leed zijn hele leven al wel aan hartritmestoornissen, maar dat was dan ook eigenlijk alles. Hij was verder nooit ziek geweest." Toen duidelijk werd dat Evert-Jan niet lang meer ging hebben, drukte hij Harmen op het hart om Uiltje toch vooral af te maken. "Ik kan het hebben dat ik er nooit mee zal zeilen", zei Evert-Jan, "maar niet dat ze nooit afgebouwd zal worden." In februari 2015 overleed hij.

Op transport

Na een periode van rouw was Harmen vastberadener dan ooit om de boeier af te maken. Maar om al zijn vrije tijd aan het bouwen te kunnen besteden, bleek Ommen toch wat te ver van zijn woonplaats Epe. Uiltje ging daarom op transport naar de tuin van Harmens schoonmoeder in Epe, waar hij een nieuwe tijdelijke loods bouwde. Harmen werkte er veertien maanden lang, grotendeels alleen.

In maart 2017 kon de loods eindelijk weg getild worden en ging de mast erop. Een emotioneel moment voor de hele familie en met name voor Harmen. Op het mastschild heeft hij met ingelegd teakhout een afbeelding gemaakt van het gezicht van zijn vader. Zo is die er altijd een beetje bij en 'vaart' hij alsnog mee. Harmen: "Het samen uitzoeken van dingen en het bouwen van Uiltje was voor mijn vader en mij een geweldige tijd. Hoewel onze werkwijze zeer verschillend was, vormden we een prima team. Mijn vader was een pietje precies, dat moest ook wel als orgelbouwer en restaurateur. Maar in mijn ogen ging zijn werkwijze soms wel wat te langzaam. Ik heb wel eens geroepen dat we met zijn aanpak de boot nooit af zouden krijgen. Maar uiteindelijk vulden we elkaar perfect aan. Soms was precisie gewenst, andere keren moesten er knopen doorgehakt worden."

Uiltje is inmiddels gedoopt, te water gelaten en zelfs al ingeschreven bij het SSRP, het stamboek voor Ronde en Platbodemjachten. De keurmeesters waren stuk voor stuk onder de indruk van het meesterschap dat uit de boot spreekt. Vooral de mooie afrondingen werden geroemd. Harmen: "De mensen die Uiltje hebben gekeurd zijn uitstekende platbodemzeilers. Daar kan ik niet aan tippen. Het zeilen met dit scheepstype heb ik nog niet helemaal in de vingers. Het is daarom best gek dat ik meteen al over een kwalitatief veel betere platbodem beschik dan de meeste van deze kenners. Het zou eigenlijk andersom moeten zijn."

Aan boord

Wat opvalt als we aan boord stappen, is dat er geen toilet, log, plotter of marifoon aan boord zijn. Ook een autopilot ontbreekt. "Niet nodig", vindt Harmen. "Ik heb net de nieuwste waterkaarten aangeschaft, dat moet voldoende zijn. Op de originele boeiers waren die er immers niet eens. Met een maximale diepgang van nog geen 50 centimeter kom ik ook niet snel vast te zitten. Ik houd er bovendien niet van om extra gaten in de romp te maken voor al die extra's. Maar ik heb wel een mooi oud kompas op Marktplaats gekocht, dat ik nog wel ga monteren. De navigatie doe ik overigens vanaf een tablet. Zo heb ik geen lelijke digitale metertjes in de kuip en ben ik toch van alle moderne navigatiegemakken voorzien. Wat dat betreft ben ik dan weer niet zo'n purist."

Harmen vaart rustig weg. Hij moet nog wennen aan de windgevoeligheid van de boeg en het grote wieleffect van de schroef. Aan de hele boot eigenlijk. Want hij mag Uiltje als schip na zeventien jaar bouwen dan wel door en door kennen, hun kennismaking op het water is nog maar net begonnen. Maar dat het ook daarmee helemaal goed komt, is een uitgemaakte zaak. Zijn vader kan trots zijn. 📍

